

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:
za celo leto . R 84—
za pol leta . R 42—
za četrt leta . R 21—
za 1 mesec . R 7—
Za Ljubljano mesečno 7 R
za krozemetje mesečno 12 R—
Uredništvo in uprava:
Nopitarjeva ulica št. 6
Ureda. telefon št. 50

Manipulacije z moko.

Milijonar Knez in razni trgovci z moko pred sodiščem.

Danes ob 9. uri jutraj se je pričela razprava proti g. Ivanu Knezu, veletrgovcu z moko. Kneza zagovarja dr. Triller. Sodnik je prečital ovadbo, v kateri se Knezu očitajo razne nečedne manipulacije s pšenico in moko. Ovadba trdi, da je bilo med moko 30 do 35 odstotkov raznih primesi.

G. Knez se zelo obširno zagovarja in pravi, da je kupil pšenico od nekega belgajskega milijonarja. Kupil in naprej je plačal 32 vagonov pšenice. Ker pa moka tedaj ni bilo in so ljudje zelo povpraševali po nji, je bil prisiljen pšenico izmleti.

Pravi, da je kupil 30 vagonov pšenice, v kateri je bilo promešano 12 odstotkov primesi, to je grahurja, graščice, repce itd. To sem dal mleti deloma v svojih mlinih, deloma sem dal drugim mlinom. Nekaj take pšenice sem pa prodal trgovcem, ki so jo pozneje sami dali v mlin. Mlinarjem sem naročil, koliko odstotkov te, koliko druge moke in koliko otrobov naj naredijo. Naročil jim pa nisem, naj izčistijo pšenico. Ker je bila ta precej slaba, sem odredil, da naj napravijo manj moke.

Priča Franc Grmek, ki je že peto leto mlinar pri obtožencu, izpove, da je bila pšenica precej pomešana z grahurjem. Pri enem vagonu je bilo 1500—1600 kg primesi. Od 10.000 žita, pravi, da so izčistili približno 1000 kg grahurja; popolnoma se žito ni dalo izčistiti, posebno od debelejšega grahurja ne. Obtoženi gospod Knez je dal napraviti posebno mrežo, da se je pšenica bolje izčistila. Na ta način je ostalo do 200 kg grahurja. Grahurja samega pa g. Knez ni nikdar naročil.

Priča Pavel Bertonec, mlinar, izpove, da je g. Knez poslal en vagon pšenice, ki je bila 30—35 odstotkov grahurjasta, zraven je poslal list z navodilom, koliko odstotkov te in koliko one moke mora narediti. Pšenco sem izčistil, da sem vzeli iz nje 1400 kg grahurja. To izločeno primes sem izmlel v otrobe. Približno isto toliko kg pa je ostalo v pšenici, ker ni mogoče vsega izčistiti.

Priča Ivan Kuralt, mlinar v Domžalah, pravi, da je zmel za g. Kneza 2 vagona pšenice po navodilu. Pšenica je bila grahurjasta 30—35 odstotkov; 10—15 odstotkov sem jo izčistil primesi, drugo pa se je zmelalo med pšenico. Moj trijer ne iz-

čisti več. Če bi pa kaj več izčistil, bi pa toliko moke ne mogel napraviti, kakor mi je bilo naročeno. Osebno nisem govoril z g. Knezom, pač pa sem telefonično opozoril kontoristinjo g. Kneza na to.

G. Knez omenja k temu, da se je v stari Avstriji zmelalo 90 odstotkov moke in da so ljudje jedli še slabši kruh. G. sodnik Avsec pravi, da če se je goljufalo v Avstriji, se ne sme tudi sedaj.

Ker je treba zaslišati še nekaj prič, ki niso bile navzoče, se razprava preloži na nedoločen čas. Ostale priče se zaslišujejo dalje.

Dalje se zaslišijo sledeči soobtoženci: Jernej Glavič iz Ihana, oženjen, trgovec v Spodnji Šiški; Ivan Skubic, pristojen v Ljubljano, stanujoč v Spodnji Šiški 199, nekaznovan; Ivan Pirc, rojen v Tacnu, občina Smartno, pristojen v Zg. Šiško, trgovec v Dravljah 99, imajoč premoženja okoli 50.000 K, nekaznovan; Fr. Mihelčič v Ihanu rojen, pristojen v Domžale, po poklicu mlinar, nekaznovan.

Ivan Skubic se zagovarja: Začetkom maja je kupil en vagon pšenice od Kneza. »Videl sem vagon in da je 20—25 odstotkov primesi med pšenico. Vagon sem odposlal Mihelčiču. Nato sem šel k Mihelčiču in sem mu dal navodilo, kakšne mlevske izdelke naj naredi, toda pšenice ni bilo tam. Zahteval sem 50 odstotkov št. 0 in 25 odstotkov krušne moke, 3 odstotke krmilne moke, ostanek na otrobe in razsipate. Ker sam nisem mogel toliko množine pšenice kupiti, sem se dogovoril z Glavičem in Pircem in potem smo jo skupaj kupili. Ta dva pa nista videla onega vzorca, ko sem s Knezom sklenil kupčijo. Povedal sem jima, da je pšenica precej smetna. Ko je bila zmleta, smo si med seboj razdelili. Moko sem razprodal.

Ovadba pa pravi, da je moka ponarejena in neužitna.

Jernej Glavič se zagovarja: »Ko sem kupil vagon pšenice, nisem bil navzoč. Pozneje sem peljal k Mihelčiču vreče za moko in ta je rekel, da je pšenica slaba in takrat sem mu dal navodilo, kakšne mlevske izdelke mora napraviti Mihelčič. Moko sem začel prodajati in ker so se ženske pritoževale nad moko, sem jo dal preiskati. Moko sem pa že prodal, ko sem dobil svedočbo nazaj.

Razprava se še nadaljuje.

Prvi sadovi svobodnega izvoza.

Ljubljana, 23. avgusta. Kakor poroča belgajski »Balkan«, prihajajo iz Šabca in Podrinja ogorčene pritožbe kmetijskega ljudstva. Tam plačujejo agenti izvoznikarjem pšenico po 60 dinarjev 100 kg, a izvoznikarji bodo isto blago prodajali po 240 dinarjev stot in še dražje. Kmetje so

sedaj v stiski za denar, pa morajo vsled nizke cene prodati žito skoraj do zadnjega zrnja; ko bo pa prišla zima in pomlad, bodo morali od izvoznikarjev nazaj kupovati svojo pšenico za petkrat višjo ceno. To je blagoslov demokratske izvoznikarske politike.

POZIV.

Dne 4. t. m. je požar upepelil v Jesenju, občina Hotič pri Litiji, peterim posestnikom in jednemu gostuča hiše, gospodarstva poslopja, hleve, vso hišno in gospodarsko opravo, poljedelske stroje, vso krmo in živež, skoro vso obleko, perilo in obušala, šestero govedi in sedem prašičev ter 10 ovac.

Škoda znaša 1.195.000 K, zavarovalnina pa le 13.900 K.

Vsled požara je prizadetih 6 rodbin z 42 rodbinskimi člani. Vsi so v skrajni bedi, po svoji lastni moči si ne morejo pomagati, treba jim je najnujnejše pomoči od drugod.

Da se jim olajša beda, razpisuje se s tem nabiranje milih darov po vsej Sloveniji.

Darove sprejemajo v Ljubljani: Poverjeništvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in mestni magistrat, drugod pa politična okrajna oblastva, oziroma mestni magistrati in načelnik pomožnega odbora, župan Franc Drnovšek v Hotiču pri Litiji.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1920.

Poverjeništvu za notranje zadeve.

POKRAJINSKE VLADE.

LDU Belgrad, 21. avgusta. Ukaz o imenovanju pokrajinskih vlad bo v kratkem podpisan. Samo glede bosanske vlade se še nista sporazumela Jugoslovanski in Narodni klub. Gre samo za izpopolnjevanje nekaterih poverjeniških mest. Glede vseh drugih pokrajinskih vlad je dosežen popoln sporazum.

PAŠIČ IN TRUMBIČ SE VRAČATA.

LDU Belgrad, 21. avgusta. Iz Pariza javljajo, da je Nikola Pašič, predsednik delegacije naše kraljevine zapustil Partiz in odpotoval v Belgrad. Na pariškem kolodvoru ga je pozdravilo poslaništvo in člani tamošnje naše kolonije.

LDU Belgrad, 21. avgusta. Naše ministrstvo za zunanje zadeve še ni prejelo obvestila, ali je odpotoval v Belgrad minister za zunanje zadeve dr. Trumbič, ki je bil brzojavno pozvan iz Londona.

ZITNA BORZA V NOVEM SADU.

LDU Belgrad, 21. avgusta. Trgovci in gospodarski krogi nameravajo ustanoviti v Novem Sadu žitno borzo, ki bo dajala direktive gospodarstvu v vsej Vojvodini.

Demokrati poraženi v Belgradu.

Izid občinskih volitev v Belgradu.

LDU Belgrad, 22. avgusta. Izid občinskih volitev, ki so se danes vršile v Belgradu, je nastopen: Komunisti so dobili 3622 glasov, radikalci 3310, demokrati 2726, republikanci pa 643 glasov. Z ozirom na to, so odnesli zmago komunisti. V zmislu volilnega reda za občine, ki velja v Srbiji, bodo dobili komunisti v belgraj-

ski mestni upravi mesti predsednika in podpredsednika. Razen tega dobe komunisti še 30 odborniških mest. Radikalci dobe 8 odbornikov, demokrati 6 in republikanci 1. Skupno je 45 odborniških mest. Zastopnik komunistične liste je bil Filip Filipovič. Izidi občinskih volitev v ostali Srbiji še niso znani.

Arnavtski vpad ustavljen.

LDU Belgrad, 21. avgusta. »Tribuna« javlja iz Skoplja: Položaj na Debarski fronti se je popolnoma izpremenil nam na korist. Na vsej črti vlada popoln mir. Nepristano dohajajo nova ojačenja. V okolici se je polagoma umirilo in se zopet poprijelo svojega dela.

LDU Belgrad, 21. avgusta. »Politika« javlja iz Skoplja: Naša situacija na alban-

ski fronti se je vsled prihoda rezerv in novih čet izdatno izboljšala. Do konca tega tedna se bo gotovo posrečilo našim četam, da vržejo Albance čez mejo. Prevladuje mnenje, da so v zvezi z italijansko-albanskim napadom tudi Bošnjari, ker se zadnje tri dni čuti mnogo živahnejše gibanje bolgarskih komitašev ob naši jugovzhodni meji.

Beda vpokojencev južne železnice.

Shod vpokojencev.

Včeraj dopoldne je bil v dvorani Mestnega doma številno obiskan shod vpokojencev in invalidov južne železnice. Posamezni govorniki so na shodu podali jasno sliko bednega stanja nekdanjih uslužbencev velekapitalistične družbe, kateri so žrtvovali svoje moči in zdravje. Shodu je predsedoval g. Mazi.

Prvi govornik g. Salamun je naglašal, da se vpokojencem in invalidom sicer neprestano obljubuje ureditev in zboljšanje njihovih prejemkov, toda do danes se ni ničesar zgodilo. Vpokojevalci državne železnice, ker jim z dosedanjimi prejemki ni mogoče živeti. To se izvrši tem lažje, ker je tudi južna železnica dvignila tarife. Poročal je nadalje o korakih, ki so se v tem pogledu storili in ki žal dosedaj niso imeli dovolj uspeha.

G. Jernejčič je zatem poročal, da je minister za socialno skrb dr. Kukovec odgovoril na posredovanje s pismom, v katerem pravi, da mu je sicer znano bedno stanje vpokojencev južne železnice, da pa nima nobenih kreditov od države za olajšanje tega stanja, da more to vprašanje rešiti južna železnica sama, ker je to privatna družba, da pa bo posredoval pri železniškem ministru dr. Korošcu, naj vpliva v tem zmislu na južno železnico. Govornik je nadalje poudarjal, da je iz pisma ministra dr. Kukovca jasno razvidno, da nima kot minister za socialno skrb nobene pomoči za sestradane vpokojence in invalide južne železnice, za katere nima niti vinarja. Našel pa je na drugi strani čas in sredstva, da je posredoval v priligi milijonarjem, ki bi morali zidati stanovanja, medtem ko izganjajo vpokojence iz mest, daš imajo številne družine in otroke za šolanje. Socialno čustvovanje tega ministra se vidi pač tudi v tem da je zagovarjal in pritrđil izvozu 15.000 vagonov pšenice, daš najbednejšim ni niti vsakdanj krah zagotovljen. Od takih socialnih politikov seveda tudi vpokojevalci južne železnice ne morejo mnogo pričakovati. Država se je svojčas obvezala, da bo nosila ves deficit južne železnice. Ako je mogla država to storiti, potem bi tem lažje ukrenila kaj za vpokojence. Kjer se dobe sredstva za aktivne uslužbenke, naj se dobe tudi za vpokojence, kajti sramotno je, da imajo n. pr. posamezniki po 20 K pokojnine mesečno. Žal danes ne poznata vpokojencev niti kapital, niti država, daš so delali in žrtvovali zanj svoje moči in zdravje. Ako pa so se povisale tarife za 100%, bi se dobilo tudi 5% lahko za ureditev gmotnega stanja vpokojencev in invalidov. Država je dolžna skrbeti za vsakega posameznika. Ako skrbi za hudo delce, jim zida krasne palače ter jim daje brezplačno hrano, popotem se mora vsakdo vprašati, ali bi ne bilo bolje iti med razbojnike, kakor pa pošteno delati in žrtvovati s za druge interese za tako končno plačilo, kakor ga vzi-

vajo vpokojeni in uslužbenci južne železnice.

Nato je poročal o. Maon o preskrbi vpokojencev s premožom. Naročeni premož dobivajo vpokojenci šele čez 4 ali 5 mesecev, ko je že zopet podražen, tako da morajo še doplačevati. Sedaj morajo vpokojenci za premož že več plačevati, kolikor pa znaša vsa pokojnina. Ako pa so prosili vpokojenci na gotovih mestih za posredovanje, se jim je odgovarjalo, da so verizniki. Zgodilo pa se je, da je v Mariboru vpokojeni žel. revident na cesti umrl od lakote. Za vpokojence se tudi dosedaj obstoječa društva in organizacije niso zmenile. Kar so vpokojenci dosegli, so si priborili sami. Predvsem pa sedaj zahtevajo, da se premož poceni. Ako se je premož podražil za 15 K pri 100 K, potem železnica nikakor ni upravičena, da ga oddaja za 20 K dražje ter tako išče dobička celo pri vpokojencih. Nadalje zahtevajo vpokojenci, naj se jim puste legitimacije v dosedanj obliki, ker so one del njihovega zaslužka. Železnica naj plačuje pokojnino v taki izmeri, da bo odgovarjala vrednosti pred vojno vplačanih pokojninskih prispevkov.

Zastopnik vpokojencev in invalidov južne železnice v Mariboru g. Kavčič je navedel nato nekaj kričečih slučajev iz življenja vpokojencev. V svrhu zboljšanja položaja vpokojencev in invalidov bi se moralo odstopiti vse trafike ali kakršnekoli prodajalne na postajah samo njim. Krivično je tudi, da se vpokojencem južne železnice računa pri prejemkih celo razlika v valutni med avstrijsko in jugoslovansko krono. V Avstriji so invalidom tudi že dovoljene doklade, med tem ko v Jugoslaviji še sedaj niso.

Gosp. Šular je predlagal nato, naj se osnuje posebno društvo vpokojencev južne železnice s sedežem v Ljubljani in podružnico v Ljubljani.

G. Jeras je naglašal, da morajo vpokojenci zahtevati, naj se jim pokojnina izplačuje primerne pokojninskim prispevkom, ki so jih vplačali pred vojno v zdravi valutni. Zatem se je odobril soglasno predlog, da se osnuje društvo vpokojencev južne železnice ter so bili izvoljeni v pripravljalni odbor gg. Marn, Felician, Salamun, Jeras, Belič, Pernuš, Mazi, Dominko, Černe. Predlagane resolucije so bile soglasno sprejete.

Resolucija, ki se je odposlala ministru za promet dr. Korošcu protestira proti zapostavljanju vpokojencev južne železnice, ki že 6 let niso dobili nobenih državnih doklad, izvzemši par sto kron podpore, daš se tarife neprestano zvišujejo. Od 1. maja so se sicer zvišale pokojnine, toda v tako majhni meri, da se vpokojenci ne morejo preživljati, še manj pa plačati dolgove, v katere so zašli. Invalidi, ki imajo samo neznatne rente, niso niti tega povišanja deležni. Zato zahtevajo, da se jim

da jo iste pokojnine, kakor upokojenecem državne železnice in sicer od 1. januarja t. l. Če se temu južna železnica protivi, naj jih izplača država, ki naj potem z južno železnico obračuna. Vpokojenici rote osrednjo vlado, naj jim takoj priskoči na pomoč in reši gotovega pogina, kajti bliža se zima ter so brez sredstev, polnagi, brez kuriva in živeža. Sedaj, ko so se zvišale železniške tarife, upajo, da se jih vendar reši trpljenja, ki ga prenašajo že toliko časa. To naj velja tudi za one, ki imajo milostno pokojnino, vsem pa, ki imajo nezgodno rento, naj plača poviške blagajna zavarovalnice za nezgode ali pa država. Bili so tako nesrečni, da so izgubili pri železnici svoje zdrave ude in ne zaslužijo, da sedaj od gladi umirajo. Zahtevajo, da ostanejo legitimacije tako kot so jih imeli dosedaj, veljavne tudi za državno železnico. Vse trafike in druge slične prodajalne na železniških postajah naj se takoj kontrolirajo in podeli najpotrebnejšim. Pri razdeljevanju premoaga naj se napravi enkrat za vselej red, da se ne bodo cene po preteku 2 mesecev, ko je premog že pokurjen, zvišavale in se zahtevalo doplačilo, ker se v vednem doplačevanju že nihče več ne spozna. Protestirajo proti morebitni razpustitvi komisarijata državnih železnic v Ljubljani ter proti morebitni premeščitvi komisarja dr. Ramavha.

V resoluciji, poslani ministru za socialno skrb dr. Kukovcu, se protestira proti zavlačevanju draginjskih doklad ter prosi za posredovanje pri trboveljski družbi, da nakloni vpokojenecem nekaj premoaga brezplačno.

V resoluciji, poslani železniški zavarovalnici zoper nezgode, se protestira proti zavlačevanju izplačila podpor, ki bi se morale že pred meseci izplačati. Protestira se, da se toliko časa zavlačuje ureditev draginjskih doklad železniškim invalidom. Medtem, ko so se v Avstriji že davno uredile in dobivajo invalidi vse draginjske doklade, umirajo v Jugoslaviji od gladi.

Končno se je odposlala vloga trboveljski družbi, naj odstopi vpokojenecem južne železnice nekaj vagonov premoaga brezplačno. Pričakujejo, da se jim ta prošnja ne bo odrekla, ker so tudi delali za korist trboveljske družbe.

Gg. Mazi in Kavčič sta se pooblastila, da osebno posredujejo pri ministrstvih v Belgradu — za izpolnitev upravičenih zahtev vpokojenecem in invalidov južne železnice, nakar se je shod zaključil.

ZASEDANJE PARLAMENTA PRELOŽENO NA 31. AVGUSTA.

Uradno se poroča, da se zasedanje parlamenta ne vrši dne 25. t. m., ampak je radi velikega mohamedanskega praznika preloženo na 31. t. m. ob 4. uri popoldne. Poslanci se pozivljajo, da se snidejo dne 31. t. m. ob 4. uri popoldne k zasedanju.

RUSIJA IN JUGOSLAVIJA.

LDU Belgrad, 22. avgusta. V parlamentarnih krogih trdijo, da je imel minister za zunanje stvari dr. Trumbič na lastno iniciativo sestanek z zastopniki sovjetske Rusije. Kakor se poroča sta ruska sovjetska delegata Kamenjev in Krasin zahtevala od dr. Trumbiča, naj naša kraljevina čimprej prizna sovjetsko Rusijo in stopi čimprej v gospodarske zveze z Rusijo.

MI IN ALBANIJA.

LDU Belgrad, 21. avgusta. Albanska delegacija v Parizu je objavila cirkular, v katerem se pritožuje nad tem, da je 1. avgusta v podla srbska vojska v okolico Skadra, Debra in Elbasana, da bi uničila albansko državo in albansko pleme. Pooblaščenici smo izjavili, da niti 1. avgusta niti pozneje ni srbska vojska vpadla v albansko ozemlje ter da niti na to mislila ni. Ravno vsled vpadla albanske vlade, ki se je izvršil dne 13. t. m., smo bili prisiljeni, da smo se umaknili z demarkacijske črte, ki smo jo zasedli oktobra meseca 1918, ko je srbska vojska sama in brez vsake pomoči iztirala avstro-ogrsko vojsko iz vse Albanije od Tirane pa do Skadra in Črne gore in na ta način pomagala albanski vladi kakor prijatelj in zaveznik. Potemtakem je absurdno trditi, da hočemo uničiti albansko državo. Kakšno stališče zavzema belgrajska vlada nasproti kneževini Albaniji že od leta 1913 dalje, je znano. Stojimo na stališču, naj imajo Balkan balkanski narodi. Sama naša vlada je zavzela to stališče na mirovni konferenci v Parizu v trenutku, ki je bil za albansko pleme tako usodepol. Naša vlada je še poprej leta 1913 s svojo intervencijo v Londonu omogočila postanek albanske kneževine. Sedaj čutimo albansko hvaležnost. Ni politično od albanske delegacije, da tako blaži svoje dobrotnike. Politika belgrajske vlade pa ne more iti tako daleč, da bi dovolila napad z orožjem na svojo mejo ali na demarkacijsko črto, katera je bila priznana v mirovni konferenci. To pa se je zgodilo dvakrat: Prvič 25. julija v okolici Skadra, drugič pa 13. avgusta pri Debru. Ta dva primera po izjavah albanske vlade v Tirani, v katerih ju obžaluje in obsoja, kažeta anarhijo. Napade so izzvali elementi, čijih

delo albanska vlada sicer ne odobruje, ali ga ne more preprečiti.

POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO.

LDU Belgrad, 21. avgusta. Iz Rima javljajo: Čeprav trdi »Giornale d'Italia« in nekateri drugi listi, da se pogajanja z našo kraljevino ne bodo vršila direktno, vendar piše »Il Seccolo«, da pričakujejo, da se bosta Giolitti in Sforza sporazumela v interesu svojega naroda ter stopila v direktna pogajanja s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

RUDNIKE V PEČUHU KUPUJEJO ANGLEŽI.

LDU Belgrad, 21. avgusta. »Politika« javlja iz Pečuha, da poroča tamošnji madžarski list, da je bila te dni izvršena prodaja pečuških rudnikov angleški družbi. Madžari mislijo, da bodo na ta način mogli pridržati ta del Baranja, v katerem živi 190.000 Jugoslovancev. Po vesteh iz drugih virov pa ta prodaja še ni končno veljavna kljub vsemu prizadevanju Angležev in Madžarov.

Politične novice.

Protiitalijanske demonstracije v Trstu. Poročajo nam, da so bili priredili tržaški socialisti o priliki boljševiških zmag pred Varšavo velike demonstracije. Ob tej priliki da so padali tudi klici: »Doli z Italijo! Naj že pride zopet nazaj Jugoslavija!«

O samoupravi Slovenije piše sedanjí minister za konstituantno dr. Lazar Popovič v svoji razpravi o ustavnih vprašanjih v »Novem Životu«: »Slovenija je jako zanimiva po tem, ker je to v bistvu nova pokrajina, z novo, sedaj ustvarjeno samoupravo. Ko je nastopil prevrat, je narodni svet v Ljubljani ukinit dotedanje pokrajinske organe za Kranjsko, Korosko in Štajersko ter je vse tri pokrajine spojil v eno. Tej novi pokrajini Sloveniji je vlada v Ljubljani hotela dati popolnoma avtonomen položaj in je zato vso kompetenco c. kr. dunajske vlade prenesla ne na vlado v Belgradu, marveč nase v Ljubljani. Tako je Slovenija priznala samo vrhovno nadzorstvo vlade v Belgradu. Vsled tega so konflikt med Belgradom in Ljubljano v administrativnih stvareh najčestši, ker imamo tu pokrajinsko vlado, ki si je prisvojila tudi prava bivše centralne uprave. Ta popolnoma administrativna samouprava, dasiravno ni v tradicijah Slovenije, se more obdržati in braniti predvsem zaradi razlike v jeziku (narečju), kar bo tudi v bodoče glavni razlog v prilog samoupravi v Sloveniji. Za funkcioniranje te uprave so dani vsi pogoji.« O Hrvatski pravi dr. Markovič glede samouprave med drugim: »Hrvatska ne samo, da želi samoupravo, marveč je tudi zrela in sposobna zanj. Vprašanje notranje uprave se more s stališča Hrvatske rešiti edino-le v pravcu samouprave. Izločiti bi se moral samo Srijem in eventualno drugače razdeliti županije ter preustrojiti županijsko samoupravo.« Kar tiče ostalih pokrajin naše države po mnenju dr. Markoviča pogoji in temelji za samoupravo sploh niso dani ali vsaj ne v toliki meri kakor v Hrvatski in Sloveniji ter je vprašanje o ureditvi notranje uprave v teh pokrajinah do konstituante odprto.

Sijajno gospodarstvo. V Kreki v Bosni ima naša država dober solni rudnik, ki bi mogel dati dnevno 15 vagonov soli. Daje jo pa v resnici le 3 do 5 vagonov dnevno, a še te ne more prodati ter ima v zalogi že 500 vagonov soli. Vsled tega je morala uprava odpustiti nad 300 delavcev, ki so tako ostali brez kruha. Odkodi to, ko Jugoslavija nima dovolj soli in jo mora uvažati? Stvar pojasnjuje sarajevska »Jugoslavija« tako-le: Do prevrata se je prodajala sol iz kreške solarne po 35 vinarjev kilogram, Belgrajska monopolna uprava, ki je podrejena finančnemu ministru, je cene soli neprestano zvišavala, tako da stane sol v Kreki že 7 K kilogram. Ker stane sol, ki se uvažuje iz Tunisa, Alžira, Avstrije in Nemčije vsehvi vse stroške za prevoz in carino 3 do 4 K, je naravno, da nihče več ne naroča soli iz kreške solarne. Le uboga bosenska raja je navezana na to sol in plačuje tako to nujno življensko potreboščino za 50 odstotkov dražje nego ostalo prebivalstvo v državi. Država ima pri tem letno do 200 milijonov kron izgube in vrhu tega je ostalo brez kruha 300 do 400 delavcev. Tako so sadovi centralizma.

Splitski socialisti in komunisti kličejo Rim na pomoč. »Arbeiterzeitung« poroča, da so poslali splitski laški (?) socialisti in komunisti »Avantiju« v Rimu pismo, v katerem rote italijansko socialistično stranko, naj se na enak način zaveže zanje, kakor se zavzela za ogrske in ruske komuniste. Pravijo, da je položaj Italijanov v Splitu neznošen in pozivajo rimsko socialistično vodstvo, naj pošlje v Split svojega zaupnika, da se sam prepriča o razmerah. »Arbeiterzeitung« pripominja, da tega pisma, ki je sedaj izšel v jakinski »Ordine«, »Avanti« ni priobčil,

list pa upa, da je rimsko socialistično načelstvo kljub temu odposlalo svojega zaupnika v Split, da tam »prouči opravilnost pritožb nad hrvatskim nasiljem«. V celem poročilu ni nikjer govora o kapitalizmu in buržoaziji, marveč samo o italijanskem trpljenju in hrvatskem nasilju. Potem takem so tudi tu socialisti in komunisti v službi italijanskega nacionalizma.

Občinska uprava v Cirkvenici. »Nar. Politika« poroča, da je bila 18. t. m. v Cirkvenici (Hrv. Primorje) volitev novega župana. 12 komunističnih odbornikov je dalo svoj glas popu Josu Pavačiču, ki je bil tako izvoljen za župana. V svojem nastopnem govoru je novi župan razvil cel socialni program v duhu krščansko-socialne politike. Od novega župana, ki že mnogo let dela na socialnem poprišču upajo na nov razcvet občine.

Dnevne novice.

Kovan denar. Iz Belgrada poročajo, da dobimo kmalu kovan denar. Najprvo se bodo kovali novci po 25 par, ozir. po eno krono. Novi drobiž bo iz bele kovine.

Izvoz. Glasom odloka generalnega inspektorata J. br. 20.881 z dne 18. avgusta 1920 je izvoz blaga iz naše države v Nemčijo dovoljen proti zavarovanju nemških mark in izvoz v Českoslovaško proti zavarovanju čehoslovaških kron.

Nemški koroški tatovi. V Lezbah št. 12 pri Hodišah stanuje revna kočarica Marija Hacar, pri kateri stanuje tovarniški delavec Matevž Zima. Dne 16. avgusta je odšel Hacarjeva v Celovec, Zima pa je šel v tvornico na delo: v koči ni bilo nobenega človeka doma. Od 8. dopoldne do 4. ure popoldne so pa vlomili v samotno kočjo Hacarjeve štirje mladi moški v starosti od 18 do 25 let, kateri so imeli vojaške gamaše in so bili v čedno civilno obleko oblečeni. Hacarjevi so pobrali kri-la, srajce, rute, rjuhe itd., Zimi pa precej sukna, čevlje, suknje, srajce, nogovice in uro. Hacarjeva in Zima sta oškodovana za 12.550 kron. Nemški tatovi so ukradeno robo pobasali v nahrbtnike in odšli skozi vas Rejavc v gozd v smeri proti Vetrinju.

Vlomi v grosupeljski okolici. Skozi okno spalne sobe je bilo vlomljeno dvakrat pri posestniku Francu Žumpergerju v Zgornji Slivnici št. 3. Vlomilec je prvič ukradel Dovničarju v skednju obnošen 50 kron vreden površnik, drugič v noči od 18. na 19. avgusta pa je odnesel Žumbergerju celo zalogo obleke v vrednosti 1325 kron. — Ko je bila 15. t. m. rodbina Franca Boha iz Zgornje Slivnice med 8. in 9. uro dopoldne pri sv. maši, je pa nekdo ukradel 20 kg moke, 120 kron denarja in drugega blaga, tako da je Boh oškodovan za 724 kron.

Ljubezniva prenočevalca. Pri Plahutniku na Potoku sta pila nekega večera neznan 40 let stari moški in neka mala, tudi približno 40 let stara ženska. Očividno sta bila begunca s Primorskega. Iz gostilne sta begunca odšla k posestnici Mariji Pirš na Viru št. 4, kjer sta prosila dekle Cecilijo Burja za prenočišče in odpeljala ju je na slamo spat. Ko je Piršova gospodinja drugo jutro vstala, je vsa prestrašena zapazila, da je okradena: oškodovana je bila za 3250 kron; tat je napravil dober »kšeft«, ker je odnesel tudi 1240 kron denarja. Prijazna dekla Cecilija Burja je bila tudi okradena in oškodovana za 290 kron. Ko so šli pogledat na slamo, begunske dvojice ni bilo več tam; dognali so, da je bila tatvina izvršena tako, da so prišli tatovi skozi okno v sobo.

Izprememba v selski službi pri poštne uradu Velenje. S 1. septembrom t. l. se uredi pri kr. poštne uradu v Velenju dostavljanje poštnih pošilk po selskem pismošoi v sledeče vasi: I. okraj: Laze, Sv. Ilj, Silova, Arnače, Lužnica, Sv. Andrej, Kavče, II. okraj: Bevče, Spodnji Šalek, Paka, Konovo; III. okraj: Zabrde, Podkraj, Podgorje. Dostavljalo se bo vsak dan razen nedelje. Iz tega razloga se opusti z 31. avgustom t. l. poštna nabiralnica Sv. Ilj pri Velenju.

Vprašanje pomorske oblasti. Kakor poroča splitska »Nova Doba«, se pomorska oblast v Bakru ni uknila, marveč funkcionira zaenkrat dalje. Pač pa se pripravljajo preosnova pomorske oblasti. Po tej reformi bo ostala v Primorju pomorska uprava II. instance, kateri bodo podrejeni vsi pristaniški uradi. Ta oblast bo reševala vsa pomorska vprašanja, imela bo svoje odelke: navtični, administrativni itd. Na centralni vladi se pa v ministrstvu za promet ustroj generalno ravnateljstvo kot tretja instanca za vsa vprašanja, ki tičejo rek in morja; ravnateljstvo bo razdeljeno v dva oddelka: za reke in za morje.

Valute. Dne 21. avgusta na belgrajski borzi: 20 dinarjev v zlatu 24.10 din.; 1 angleški funt 86 din.; 100 francoskih frankov 174.50 din.; 1 dolar 23.40 din.; 100 italijanskih lir 117 din.; 100 bolgarskih levov 40.50 din.; 100 rumunskih lejev 51.45 din.; 100 nemških mark 50 din.; 100 čehoslovaških kron 41.50 din.; 100 avstrijskih kron 10.40 din.

Ljubljanske novice.

lj Umrl je v soboto zvečer v deželni bolnici tehnik g. Miha Grad, Pokojnik je bil prej član akad. društva »Dan« v Pragi, sedaj pa zvest in vnet član »Danice« v Ljubljani. Med vojsko je izprva kot prostak služil pri 17. pp, ter bil doposlan v neko južnotirolsko trdnjavo. Bil je prideljen težkemu topništvu. Pozneje je prišel v častniško šolo na Dunaj, kjer je postal praporščak. Bil je v Galiciji, ob Soči in nazadnje na Tirolskem. Ob prevratu je bil na dopustu. Kot artiljerijski poročnik je bil takoj ob prihodu v Ljubljano na svojem mestu, kjer je nepretrgoma noč in dan delal, največkrat brez pomoči, razoroževal cele baterije, napajal sam konje in tako rešil Jugoslaviji mnogo dragocenega blaga. Pokojni Grad je bil vzor krščanskega mladeniča. Kot prost vojak in pozneje kot častnik je vedno redno prejemal sv. zakramente. Sedaj kot visokoškolski dijak je deloval v Ljubljani pri »Danici«, pri Orlu, doma je organiziral fante. Nikdar ni bil glasen, vedno tih, skromen in plemenit. Umrl je na posledicah operacije slepiča. Njegovo truplo prepeljejo danes domov v št. Jakob ob Savi, kjer bo jutri pogreb. Preostali mamici njegovi, katero je tako ljubil, ter njegovim sorodnikom izražamo najiskrenejšo sožalje. Vsi ga bomo težko pogrešali. Naj počiva mirno v Gospodu, ki mu je vedno zvesto služil! Pogreb se vrši danes popoldne ob štirih iz mrtvašnice dež. bolnice. Orlovska zveza se udeležuje pogreba. Zbirališče ob pol štirih pri cerkvi sv. Petra.

lj Pogreb tehnika g. Mih. Grada bo danes popoldne ob 4. Pogrebni spreved v spremstvu vojaškega oddelka in voj. godbe pojde po Zaloški cesti skozi mesto po Dunajski cesti do topniške vojašnice. Truplo se prepelje v rojstni kraj rajnega v št. Jakob ob Savi, kjer bo jutri zjutraj položeno k večnemu počitku. Pogreba se udeležuje tudi Orli.

lj Krekova prosveta vabi članice vseh svojih odsekov, da se udeležijo blagoslovljenja orlovske zastave na Viču dne 29. t. m. Zbirališče ob enčetr 8. pri Ljudskem domu. (k)

lj Porotne razprave se prično pri deželnem sodišču v Ljubljani dne 30. avgusta 1920. Vsi obtoženci, razen nižje doli označenih dveh slučajev, se bodo morali zagovarjati zaradi hudodelstva taivne. Doslej so razpisane sledeče razprave: V ponedeljek, dne 30. avgusta 1920 zoper Josipa Habeta in pa zoper Pavla Ambrožiča in šest tovarišev; v torek, dne 31. avgusta 1920 zoper Josipa Kopača in štiri tovariše; v sredo, dne 1. septembra 1920 zoper Pavla Bena in enega tovariša in pa zoper Franceta Peternela in dva tovariša; v četrtek, dne 2. septembra 1920 zoper Franceta Kadunca, zoper Antona Veharja in zoper Josipa Čuka, dalje tudi ena razprava zaradi razzaljenja časti po tiskovinah; v petek, dne 3. septembra 1920 zoper Martina Dežmana in pa zoper Miroslava Pretnarja in pet tovarišev; v soboto, dne 4. septembra 1920 zoper Andreja Kralja, zoper Franceta Trobevska in zoper Alojzija Avblja; in v ponedeljek, dne 6. septembra 1920 zoper Josipa Šinkovca, zoper Antona Skaleta in enega tovariša in zoper Valentina Mežgona. Daljne razprave se še razpišejo.

lj Popis motociklov, biciklov in triciklov. Ministrstvo za vojno in mornarico je odredilo z odlokom z dne 12. maja t. l. F. Dj. broj 673, da se na podstavi člena 72. zakona o ustroju vojske izvrši popis motociklov (motornih koles), biciklov in triciklov. V to svrhu se pozivljajo ljubljanski lastniki motociklov, biciklov in triciklov, da v dobi od 25. do 28. avgusta 1920 osebno ali pa pismeno naznanijo število in vrsto svojih motociklov, biciklov in triciklov mestnemu vojaškemu uradu »Mestnem domu«. Kdor v določenem roku ne naznani svojih motociklov, biciklov in triciklov, se kaznuje z denarno globo, v slučaju neizterljivosti globe z zaporom.

lj Ljubljanski trg. Opozarjajo se izdelovalci kranjskih klobas, da so določene sledeče cene: 1 kg polprekajenih (samo svinjsko meso) kranjskih klobas 42 kron, popolnoma suhih 50 kron, polprekajenih, polmesanih 34 kron, polprekajenih samo govejih pa 24 kron za 1 kg. Za hrenovke, safalade, posebne klobase in pariške se ne sme računati več kot 34 K za 1 kg. Klobase boljnih vrst iz čisto svinjskega mesa ter mešane s špehom se ne smejo računati preko 50 kron. Prestopki se bodo najstrožje kaznovali. — Mestno tržno nadzorstvo.

lj Varnost v Ljubljani. Te dni je šel skozi Lattermannov drevored zvečer mnogo dirkališča upokojeni strojevodja Franc V... domov. Tam ga je pa napadla grupa ljudi in kričala: »Gospodine, molim!« »Halt!« »Stoj, stoj!« V velikem strahu je bežal g. V. proti Šiški.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanaka tiskarna« v Ljubljani.